

majo 2026

PAŠEVASTESKO LJIL

katar legalno bešipe duralutnengo
ane BiH po fundo đuvdimaso ane
(avral) prandino amalipe e
themutnenca BiH

Amaljipe Faros

PAŠEVASTESKO LJIL katar legalno bešipe duralutnengo ane BiH po fundo đuvdimaso ane (avral) prandino amalipe e themutnenca BiH

Amaljipe Faros

Klosterska 13

75 000 Tuzla

Web: <https://www.faros-online.org>

eMail: udruzenjefaros@gmail.com

Video: https://www.youtube.com/watch?v=jT_Z2opytDc

Kontakt: Indira Ingrid Halbritter, email: Ingrid.Halbritter@pharos-online.org

Tel: 061/199 742

Paševastesko ljil sasa ćerdino ano majo 2026. boš

Kandavipe njamoso:

Sa e mothoimata an akava paševastesko ljil, kaj si dinde an jekh gramatikako njamo, si ane relacia barabar thaj bi diskriminaciako i pe rromna i pe muša.

Ćaćipe informaciengo thaj aćhipe katar juridikano holjardipe:

Akava paševastesko ljil si intelektualno barvalipe amaljimaso Faros. Paševastesko ljil, savo si informativno karaktero, ćerdamasa po fundo amare maj lache informaciengo thaj đanimasa ane bući po tereni ćidinde katar o 2009 boš, đi ađive. E informacije save si din-de an akava paševastesko ljil šaj te paruvine an sarsavo trenutko. Pe gova amen ni la, thaj ni la pe amende juridikano holjardipe katar o ćaćipe saičarimaso, as ni ljese bi-pherdimase. Tate, da tumen preporuka ta te đan ke kompetutne organora te dičen o ćaćipe thaj pherde informacie.

Brot
für die Welt

Stiftung für soziale Zwecke Stuttgart, Dr. B. Ruisinger

So sa trubun te džanen sar duralutno katar legalno bešipe ane Bosna thaj Hercegovina po fundo "prandimaso ja avralprandine amaljimaso e themutnesa BiH"

ANGLOALAV

Si varegaći juridikane fundora pe save si šajutno maj lungo bešipe duralutne themutnengo ane Bosna thaj Hercegovina. Akava paševastesko ljl si dromardino po juridikano fundo "đuvdipe ane prandini ja avralprandino amaljipe e đenesa savo silje themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako".

E informacie katar o bešipe pe aver fundo si pe internetsko rig Ministeriumeso sigurnimaso. Akava si link karing goja righ: https://www.msb.gov.ba/inf_zastance/default.aspx?id=14555&langTag=bs-BA

O juridikano fundo pala maj lungo bešipe duralutne themutnengo ane Bosna thaj Hercegovina ljipardino si ano artiklo 48. Zakoneso/kanuneso katar e duralutne (Oficijalno krlo BiH đindo 88/15).

I KOTOR

Bešipe katar 90/injavardeš divesa ano vakti katar 180/šel-thaj-ohtovardeš/ divesa e themutnende katar e phuva bi-vizaće.

1. Pućhipe: Si man themutnipe Hrvatskako, Srbijako, Crna Gorako, Sjeverno Makedonijako. Munri avutni rromni si themutni Bosnaći thaj Hercegovinaći. Kama te beša/trajisara ane Bosna thaj Hercegovina, thaj te avela amen familjija. Šaj te avav thaj te bešav ane Bosna thaj Hercegovina?

Irisaripe: Va, gova si šajikane. Šaj te de/ave ane Bosna thaj Hercegovina bi vizako. Šaj te nakhave/beše ane Bosna thaj Hercegovina maksimalno/hem but 90/injavardeš/ divesa ano vakti katar 180/šel-thaj-ohtovardeš/ divesa.

2. Pućhipe: Si lji šajipe te beše ane Bosna thaj Hercegovina an majbut harne droma? Ja šaj te nakhavav ane phuv/them 90/injavardeš ano kontinuiteto?

Irisaripe: Va, si šajipe te ave varegaći droma ane Bosna thaj Hercegovina. Tu trubusare te araće te ni naće o maksimalno/maj but đinde mukljinde (90)/injavardeš divesa ano vakti katar 180/šel-thaj-ohtovardeš divesa. E metoda đinimasi si crra komplikuime, sose gova vaktesko ramo phirel palpalje e sajekh divesesa bešimase ane Bosna thaj Hercegovina. Katar ažutipe an akaja situacia šaj te avel kalkulatori bešimasko ane EU: <https://www.visa-calculator.com/>

3. Pućhipe: Me sem themutno katar e Sjeverna Makedonia. Me di-jem pe teritoria Bosnaći thaj Hercegovinaći 1.1.2026. boš, thaj 31.1.2026. boš, me irisajljem ane Sjeverna Makedonia. Sodi majbut šaj paljem te bešav ane Bosna thaj Hercegovina?

Irisaripe: Angluno bešipe ane Bosna thaj Hercegovina katar 1.1.-31.1.2026 sasa 31 đivesa. Šaj te beše ane Bosna thaj Hercegovina vađaj 59 đivesa ano vakti katar e 180 đivesa ($31+59=90$).

4. Pućhipe: Te paljem dav po than/teritoria Bosnaći thaj Hercegovinaći ko 1.3.2026. boš, sodi majbut šaj te ačhav?

Irisaripe: Šaj te ache kupa 59 đivesa, gov ava, hem palal đi ko 28.4.2026.

Ano marto: 31 đive;

Ano aprilo: 28 đivesa;

Sa kupa: 59 đivesa.

Hempalal ko 28.4 ka trubusare te ikhlje andar e phuv. Atheri sa-a kupa lundipe čire bešimasko ane Bosna thaj Hercegovina ka avel čaće 90/injavardeš/ đivesa ano vakti/periodi katar 180 đivesa ($31 \text{ đive} + 59 \text{ đivesa} = 90 \text{ đivesa}$).

5. Pućhipe: Sar te đina vaktesko periodi katar 180/šel-thaj-ohtovardeš/ đivesa? Od kana đi kana trajisarel?

Irisaripe: O vakti katar 180/šel-thaj-ohtovardeš/ đivesa sajekh đive (katar e situacia katar o đive kana avilope ane Bosna thaj Hercegovina ja katar o đive bešimasko ane Bosna thaj Hercegovina). Ka motha gova po avutno misali:

Beše ane Bosna thaj Hercegovine katar o 1.1.-31.1.2026. boš, a pala gova katar 1.3.-28.4.2026. Sa kupa: 90 đivesa

Hesapo: Ko đive kana ikhisljen andar e Bosna thaj Hercegovina (28.4.) vakti katar e 180/šel-thaj-ohtovardeš/ đivesa astarel o vakti katar o 31.10.2025. boš đi ko 28.4.2026. Šaj te phena kaj kame paljem te de ane Bosna thaj Hercegovina 15.5.2026. boš. Dikh ke savo datumo ka nisilpe o vakti katar e 180 đivesa te đā palpalje katar o din-do datumo, gov ava, katar o 15.5.2026. boš, thaj đinimasa 180 đivesa. An akaja situacia o vakti katar e 180 đivesa bi nisilape 16.11.2025. thaj bi trajilasa đi ko 15.5.2026. boš.

Ke gova vakti sasa već koristime šajipe katar 90/injavardeš/ đivesa bešimase ane Bosna thaj Hercegovina. Goljese naštisare paljem te de ane phuv 15.5.2026. Majangluno datumo paljem te de ane phuv bi avelasa 20.7.2026.

Sebepo: Trubusare te ašudare te čiro januaresko bešipe ane Bosna thaj Hercegovina “arakhadolpe” avral din-do ramo katar 180 đivesa. Te vačara kaj kame te ache 10 đivesa ane Bosna thaj Hercegovina. Trubusarelpelpe te po đive andrimasko ane Bosna thaj Hercegovina te avel tut katar 0 đī ke maksimalno 80/ohtovardeš/ đivesa nakhade ane Bosna thaj Hercegovina.

An goja situacia vakti katar 180/šel-thaj-ohtovardeš/ đivesa nisil 11.1.2026. Đine 180 đivesa katar 11.1.thaj lje o datumo 20.7.2026.boš. Akava si angluno šajikano đive andrimasko ane phuv/them thaj an goja situacia šaj te ače/beše đī ko 31.7.2026. boš.

Po ljipardino datumo inkljimasko andar Bosna thaj Hercegovina ka avel tut avindo đindo nakhadine đivesengo ane phuv/them:

a) 11.1. - 31.1.2026. (21 đivesa)

b) 1.3. - 31.3.2026. (31 đivesa)

c) 1.4. - 28.4.2026. (28 đivesa)

d) 20.7.- 30.7.2026. (10 đivesa)

Sa kupa: 90 đivesa ano vakti katar 180/šel-thaj-ohtovardeš/ đivesa (11.1. 2026. – 30. 7. 2026).

Te si kaj planirisare varegači andrimata ane phuv thaj te đatar andar e phuv/them, pala gova šaj te ažutil tut kalkulatori Evropaće Uniako: <https://www.visa-calculator.com/>

E norme katar o bešipe duralutnengo ane Bosna thaj Hercegovina ano trajisaripe katar 90/injavardeš/ bi uđiljimaso te aračhen vize si sar norme ane Evropači Unia!

6. Pučhipe: Da li e norme katar 90/injavardeš/ đivesa ano vakti katar 180/šel-thaj-ohtovardeš/ đivesa ačhen i e themutnende sa-a e phuvende/themende

Irisaripe: Na. Gova si već e themutnende okolje phuvende save si po ljil phuvengo bi uđiljimaso te ljen viza te den ane Bosna thaj Hercegovina. Savorende averende, sar kaj si, po egzamplo/misal, themutne andar India, Pakistan, Egipat, Nigeria, Bangladeš, thaj varegači phuva avral Evropa, trubun vize de den ane Bosna thaj Hercegovina.

7. Pučhipe: So trubuv te čerav thaj save ljila mande trubun te šaj ačhav ane Bosna thaj Hercegovina đī ke 90/injavardeš/ đivesa?

Irisaripe: Kana aven ane Bosna thaj Hercegovina, ano vakti katar 48/saranda-thaj-ohto/ časora katar o momento andrimasko ane phuv, trubusare te prijavi čiro bešipe ano kompetutno tereneso centro Ofisi pala buća e duralutnenca ja ane hempašutni policiači stanica. Goja norma moldol te situ mendija te ače majbut katar e 3/trin/ đivesa. Te di-jan ane phuv/them katar o kurko ja po baro đive, ni đindonpe gola đivesa.

Katar gasavi priava trubul te avel::

- te avel tut validno pasporto ja dromesko ljil čire phuvako/themeso;
- te avel tut pečato ane dromesko ljil savesa zurardolpe andripe ane phuv, a savo čalavel oficielno bućarno pe granicako nakhavipe kana delpe ane phuv (pe gova pečati ačhel o datumo andrimasko, alav granicaće nakhavimaso thaj čhudini irisardi pe laćho va kana den andre ja pe ući righ kana ikhljen andar e phuv);

SAMA! Kana naće e granica thaj o oficielno bućarno čhul tuće pečati ano pasaporto, trubusare sigh te diće da lji si o drom čhudinako ćacutno. Po khaj drom ćerdolpe kaj o oficielno bućarno bi-kamljimaso čhul o pečati e čhudinasa katar ikhislipe andar e phuv a o phirutno del ane phuv/them. Akava ka anel di ko probljemi te ljelpe “parno kartoni”.

- te maj anglal so đan ano terenesko centro ja policiači stanica te zuraren e kopije pasaportese /trubusaren te kopirin e righ e podatkoru thaj e slika thaj e rig e pećatesa sar ćaćepe kaj di-jan ane phuv/them;
- te pheren agija akhardi „parno kartoni“ (ka ljen lje ane terenesko centro ja ane policia)
- te počine taksa katar 10/deš/ KM(poćinimasko ljil ka ljen ane tereneso centro ja ane policia)
- te san beštindo ano privatno beštipe, pala gova o đeno savo si thagarutno golje beštimaso treubusarel te del mohtoipe overime ane komuna savasa zurarel kaj beše ke late;
- o manuš ke savo beše trubusarel de del kopia pire personalno kartak, certifikati katar anglalbeštipe (CIPS) thaj overtime kopia ćaćimasko katar o thagaripe staneso ja čhereso (ZK inkaljipe andar phuvako registro).

Oficielno bućarno ane terenesko centro ja ane policia ka dićhel o ćaćepe dokumentaciako thaj ka čhul pečati. Gasavi viza trajisarel maksimalno 90/injavardeš/ đivesa ano vakti katar 180/šel-thaj-ohtovardeš/ đivesa.

8. Pućhipe: Te si man varegači andrimata ane phuv thaj ikhisljimata andar e phv ano vakti katar 180/šel-thaj-ohtovardeš/ đivesa, trubuv lji pala sajekh andripe te lav nevo “parno kartoni”?

Irisaripe: Te si kaj sajekh drom beše pe goja adresa, ni trubusare te lje nevo “parno kartoni”. Vov trajisarel sa kupa 90/injavardeš/ đivesa ano vakti katar 180/šel-thaj-ohtovardeš/ đivesa pala bešipe pe goja adresa.

9. Pučhipe: Manuš savo del man beštipe ane Bosna thaj Hercegovina silje već ćinimasko-bićinimasko kontrakto kaj si ljesko ćher. O kontrakto naj overtime ko notari. Šaj lji te bešav ke gova manuš?

Irisaripe: Naštisare ke gasavno manuš te beše. O gazda trubusarel te del po díchipe:
- ko notari overripe ćinimaskobićinimasko kontrakti;
- certifikati andar o ljlil phuvako – ljlil e phuvako;- ane komuna overtime kontrakti kaj o stano del maškar thagarutno barvaljimaso thaj manušesa kaj bešel ke ljeste.

10. Pučhipe: Kana paruvim adresa bešimasi kana bešav ane Bosna thaj Hercegovina da lji trubuv te lav nevo “parno kartoni”?

Irisaripe: Va. Trubusare te lje nevo parno kartoni, i procedura si sar ane situacia savi sasa mothodi ano irisaripe po 7-to pućipe.

11. Pučhipe: Ka mandel e terenesko centro te díchel da li sem ćaće pe adresa savi sikadem ano “parno kartoni”?

Irisaripe: Amen đĩ akana naj sasa amen situacia kaj sasa kontrola bešimasi pe sikadini adresa.

12. Pučhipe: Da lji trubusarel te inđarav manca munro pasaporti thaj “parno kartoni” sajekh drom kana ikhljav andar o ćher.

Irisaripe: Va, trubul te inđare gola dokumentora tusa. inkres kadala dokumentura tusa. Te avel đĩ ke situacia identifikuimasi katar e righ oficielno đenende, a gola dokumentora naj ke tute, ka poćine lovarni kazna.

II KOTOR

Bešipe duralutnengo ane Bosna thaj Hercegovina majbut katar 90 ðivesa

13. Pućhipe: Šaj te bešav majbut katar 90/injavardeš ðivesa ane Bosna thaj Hercegovina?

Irisaripe: Gova si šajikane, te pherdan zakonese/kanunese čhinadimata po mukljipe bešimasko. An akava paševastesko ljlil ka araće informacie katar avutno zakoneso fundo: „Prandipe duralutneso e themutnesa Bosnaće thaj Hercegovinaće, avralprandino amaljipe duralutneso e themutnesa Bosnaće thaj Hercegovinaće“.

14. Pućhipe: Save si palpalunimata/konsekvence bešimase ane Bosna thaj Hercegovina bi mukljimase bešimasko?

Irisaripe: Sajekh duralutno themutno bi bešimasko regulisardo sar kaj si zakoneso/kanunesa Bosnaće thaj Hercegovinaće, ićarelpel ilegalno migranto save ano krajo si daravipe te avel deportime andar e Bosna thaj Hercegovina te mothodolpe kazna te ni tromal te del ane Bosna thaj Hercegovina ano trajisaripe hemcrra jekh ði ke pandž boš. Lovarne kaznasa katar 300 KM ði ke 1500 KM kaznisarelpel po došaljipe duralutno te ane Bosna thaj Hercegovina bešel majbut katar o vakti mothodino ane viza ja ano mukljipe katar ječhevaktese bešimase, ja majbut katar o vakti kaj trajisarel bi-vizako bešipe (hajing:internet righ Ministeriumese Sigurimase Bosnaće thaj Hercegovinaće¹)

15. Pućhipe: Me sem duralutni.Ane avralprandino amaljipe bešav e Bosnaće thaj Hercegovinaće themutnesa. Si amen amaljikane čhavore save si ane škola thaj akana sem phari. Gndisarav kaj sem sebepo goljeso arakhadi thaj kaj e institucie naj te deportirin man.

Irisaripe: Naj ćaće. Situacia an savi san ni mothol arahavipe kata e moldomata deportaciako. Trubusare te legarizi ćiro beštipe sar bi avesano pherdipe arakhadi.

16. Pućhipen: Trajisarav varegać boš bi mukljimase bešimase ljliljeso munre rromnasa thaj amare amaljikane čhavorenca ane Bosna thaj Hercegovina. Ni đangljem katar gova zakoni thaj norme. So šaj te ćerav sar e lav o ljlil te bešav?

Irisaripe: Po fundo praktikane đanimasko savo sasa amen ano Kantoni Sarajevo mothodasape kaj e deja thaj e dada save ćerde familjija e themutnenca Bosnaće thaj Hercegovinaće, a naj sesa ane situacia te roden mukljipe bešimasko, šaj gova mukljipe pala gova te roden. Pe amaro gndipe, naj garantiripe kaj ka mućelpe

1 https://sps.gov.ba/?page_id=2519&lang=hr (last view: 9.3.2026)

mandipe. Maškar gova, andar o đanipe amen dikhlam kaj an ni jekh situacia o mandipe naj sasa čhudindo, već kana o đeno majanglal ćerdasa ćaćo došaljipe.

I procedura si avindi:

- Trubusarel te delpe priava ko kompetutno terenesko centro Ofisese katar e buća e duralutnenca, pala gova avel te delpe mohtoipe thaj ćerdipe ramosarimaso katar e righ bućarnendi centrose.
- E duralutnese ka avel dindo došalutno nalogo. Kazna ano moldope maškar 300 thaj 1500 KM trubusarel te počine ano vakti katar 8 đivesa. Oficelno bućarno e duralutnese ka ljel dromarno dokumento.
- O duralutno ka ljel nalogo te mućel e Bosna thaj Hercegovina đĩ ke ćhinadino datumo. Irisarelpel ljesel o pasaporto thaj vov trubusarel te mućel e Bosna thaj Hercegovina pe hemcrra 90 kalendarese đivesa. An gova vakti ni tromal te irisarelpel ane Bosna thaj Hercegovina.

SAMA! Sajekh andripe thaj ikhljistipe andar e phuv si registrime kana đilabdolpe o pasaporto ko nakhavipe granicako. Te si kaj an gova vakti paljem de ane Bosna thaj Hercegovina, kaj gndisare kaj ćiro andripe naj khoni te registrisarel, sib aro riziko kaj ka aveltut bi-mukljipe te paljem de ane Bosna thaj Hercegovina.

Pala 90/injavardeš/ đivesa nakadine ane Bosna thaj Hercegovina (an sarsavi phuv ane lumija) o manuš šaj paljem te del ane Bosna thaj Hercegovina, trubul te ljelpe pečati ano paseporto kana delpe ane phuv/them, thaj trubul te ljelpe “parno kartoni” ane terenesko centro (viza pe 90/injavardeš/ đivesa).

17. Pućhipe: So trubul te ćerav te lav agija akhardo "parno kartoni"?

Irisaripe: Dikh o irisaripe katar 7-to pućhipe ane angluno kotor akalje brošurako. Akalje priavasa thaj “parne kartonesa” šaj lelalno/po zakoni te beše ane Bosna thaj Hercegovina 90/injavardeš/ đivesa thaj te koristisare gova bešipe te de mandipe mukljimaso jećhevaktese bešimaso pe 12/deš-duj/ćhon.

18. Pućhipe: Sar šaj te mangav mukljipe katar jećhevaktesko bešipe katar 12 ćhon? Save dokumentora/ljila si mande trubutne thaj sod isa gova koštisarel/trubusarel te počinelpe? Kana trubusarav te dav o mandipe?

Irisaripe: Mandipe te mukljelpe jećhevaktesko bešipe trubusare te de majpalal 15 đivesa anglal o ikhljilpe “parne kartoneso” ane terenesko centro kompetutno katar o than ćire bešimasko ane Bosna thaj Hercegovina.

SAMA! Te di-jan o mandipe pala gova, agijate kaj si tut maj crra katar e 15 đivesa anglal so ikhljel o “parno kartoni”, si riziko katar o počoipe lovarne kaznako.

E dokumentura save trubun si:

1. Pherdino mandipe te ikhaljelpe mukljipe ječhevaktese bešimase ane Bosna thaj Hercegovina. O formulari šaj te lje ane ljljesi forma ane tereneso centro ja te fuljare ane elektrikano formati katar oficielno internetsko righ Ofisese katar e buča pala duralutne, te printisare lje pe duj righa, pe jekh ljl. Link: https://sps.gov.ba/?page_id=2317

2. Poćinimasko ljl katar poćindi administrativno taksa ano moldope katar 150 KM sar ćaćepe kaj si e taksa poćindi. Bankaće podatkor: https://sps.gov.ba/?page_id=2292 <https://sps.gov.ba> > informacie e e duralutnende> administrativno takse

3. Fotografia e dokumentende manušese kaj rodel mandipe neve datumosi. E dimenzie fotografiaće trubun te aven 35x45mm.

4. Pasaporto, gova va dromarno dokumento ikhaldini katar e righ phuvaće/themese katar avel.

SAMA! O vakti trajimasko dromardine dokumetese trubusarel te ave hemcrra trin čhon majlundī katar o vakti savese rodelpe ječhevaktesko bešipe.

Po misali:

Andripe ane Bosna thaj Hercegovina 1.1.2026.

Priava, ljindo parno karton: 2.1.2026.

Parno kartoni trajisarel đī ko 31.3.2026.

Po đive 15.3.2026. boš dav mandipe de lav ječhevaktesko bešipe pe 12 čhon Pe 15.3.2026. Me dav jekh mangipe vaš jekh provizorikano bešipnasko lil vaš 12 čhona (đī ko 14.3.2027. boš).

Munro pasaporto trubusarel te trajil hemcrra đī ko 15.6.2027. godine.

SAMA! Te trajisarda o pasaporto đī ko 31.1.2027. boš, mukljardolpe ječhevaktesko bešipe đī ke gova datumo po thaj bešimasko pe 12 čhona.

5. Overime kopia e pasaportesi-printisarelpe:

- righ kaj sila generalno informacie (alav, angloalav, datumo bijandimasko, datumo thaj than ikaljimaso pasaporteso thaj agija majanglal)
- e rih pe sav si paluno pečati katar granicako načipe kana avilope ane phuv/them.

SAMA! Kopia righači e informacienca thaj kopija rigači e pečatesa ljindino kana di-jen ane phuv/them trubusaren te ave pe gasavi righ ljljesi.

6. Doktorekso certifikati andar savo si te dičholpe kaj o duralutno naj nasvalo katar e nasvaljimata save si dar themese sastimase ane Bosna thaj Hercegovina. O certifikati ni tromal te ave purano katar e 3 čhon.

19. Pučhipe: Sar šaj te lav doktoresko certifikati thaj sodi si gova?

Irisaripe: Hemlačho đanipe si amen ano privatno institucia „Sanasa“ ano Sarajevo. Averdata doktoresko certifikati šaj te ljelpe an sasravo Sastimasko čher thaj vov si katar 100 KM.

7. Čaćipe katar ljindino sastimasgo siguripe ane Bosna thaj Hercegovina e duralutnende.

20. Pučhipe:Kaj šaj te priavima pe sastimasko siguripe thaj sodi gova koštil?

Irisaripe: Hemlačho đanipe si amen e privato sigurnimase čherenca sar kaj si „Triglav osiguranje“ thaj „Sunce osiguranje“. Gola sigurimata koštisaren e vaktese katar 12 čhona jakhatar 100-120 KM. Ane situacia nasvaljimasi učharen dičhipe, sastaripe, draba thaj medicinaće ažutimata. Čaćipe katar sastimasko siguripe si kopia polisa sigurimasi.

8. Certifikati kaj mamuj o duralutno ni čerdolpe krivično procesi ane phuv katar si thaj certifikati kaj o duralutno naj sasa krisosardo katar krivično bučaripe. Ljiduj certifikatora trubusaren te aven ikhalde katar e righ kompetutne organende ane phuv katar si kaj o duralutno silje regularno bešimasko than. O certifikati ni tromal te avel maj purano katar 6 čhona.

21. Pučhipe: Sar šaj te lav gola certifikatora andar e phuv katar sem?

Irisaripe: Hemlačhe bi avelasa te lje ljen taj te ane anglal so rese ane Bosna thaj Hercegovina. Te san ane Bosna thaj Hercegovina si tut maj but šajimata:

- a. Šaj te bičhalje mandati, overtime ko notary, đenese katar pačape ane phuv katar san, thaj te rode te voj del mandipe te ikhaldolpe certifikati thaj te bičhaljel ljen tuće poštasa.
- b. Šaj te mandipe upral ambasada čire phuvaće ane Bosna thaj Hercegovina pe akava čhand: Trubu te đa personalno ane ambasada ano Sarajevo ja ano konzulati ane Banja Luka. Lje tusa personalno karta tha pher o mandipe savo ka lje odoring! Počin taksa ane ambasada! Ano vakti katar 2 – 7 đivesa šaj te lje e certifikata.

22. Pućhipe: Forutno sem Republikako Srbiako. Šaj te dav "online" mandipe te lav certifikati katar bi-kaznipe?

Irisaripe: Va, gova šaj upral "e Uprava".

Sikavipe:

1. Putar nalogo agijate kaj ka đa po portalu euprava.gov.rs;

Ćalav pe „Prijava / Registracija“;

Priavitu ažutimasa aplikaciako „ConsentID“ ja kvalifikuime elektronikano sertifikato (personalno karta e čiposa).

2. Pala e priava, te miškoisare kandipe, putar o link upral thaj ćalav pe „Pokreni uslugu“.

3. Te phere mandipe, ćhu: alav thaj angloalav, JMBG, adresa bešimasi ane Srbija thaj sose ikhaldolpe certifikati (po misal bućaće, avralutnipe thaj agija maj anglal).

4. Te počine taksa (te trubuja): o sistem automatikane ćerel nalog počinimase, šaj te koristisare kartica, e-bankarstvo, ja generalno počinimase ljilesa.

5. Katar o bićhaljipe certifiatengo, von šaj pala o procesi mandimasko, šaj aven bićhalde pe ćeresi adresa ja te ljenpe elektronikane. O vakti ikhaljimasko si katar đĩ ke 8 đivesa.

SAMA! Te šaj bi koristisa akava kandipe, trubusare te aval tut elektrikano sertifikato ja aktivirime "ConsentID".

23. Pućhipe: Sar šaj te aktivisarav "ConsentID"?

Instalisaren i aplikàcia po gođaverutno teljefoni:

- Android: "ConsentID" pe "Google Play";

- iPhone: "ConsentID" pe "App Store".

Registracia e nalogosi pe righ „eUprava“:

Putar o portalu: <https://euprava.gov.rs>;

Ćalav pe "Registracia";

Ćhuv: alav thaj angloalav, JMBG, e-mailo, đindo telefonosko. Zurar o e-mailo savo ka resel tuće.

Aktiviripe ConsentID-a:

Pala registripe priavitu po nalogo „eUprave“. Da pe opcia „Podešavanje naloga“. Alosar „ConsentID – aktivacija“. Po ekranu ka sikavelpe „QR kod“.

Po teljefoni ptar aplikacia „ConsentID“, alosar opcia „Aktiviraj nalog“.

Skeniri „QR kod“ katar o portalo „eUprave“. Čhu o PIN ja biometria.

Pala gova šaj te priavitu pe „eUpravu“ ječe čalavimasa upral o teljefoni.

Importantno e manuše save si ane Bosna thaj Hercehvina:

"ConsentID" šaj te koristisarelpe andar avralutnipe, aj angluno aktiviripe po khaj drom rodel jekh katar kala 3 čhana identfikuiamase:

- elektrikani personalno karta Srbijači (hemloko čhand);
- jekh vizita ano Ministeriumo andralutne bučende Srbijače;
- aktiviripe ani Ambasada Srbijači.

Te as jekh drom ni aktivisarden e-identiteti, šaj te trubusaren jekh drom te verifikuin identiteti.

24. Pučhipe:Sodi si/koštisaren gola certifikatora e forutnende Srbijače?

Irisaripe:

Certifikati katar bi-kaznipe andar o MUP si/koštisarel 830 dinara (RSD).

Certifikati kaj ni čedolpe krivično procesi andaro krisi si/koštisarel 190 dinara (RSD).

Upral Ambasada Srbijači ane Bosna thaj Hercegovinači: 4000 đ ke 5000 dinara (RSD).

Ljiparipe: Ni garantirisara kaj e moljimata naj te paruvampe. Trubusare te puče ane Ambasada Srbijači katar akanutne cene.

25. Pučhipe: Forutno sem Sjeverno Makedonijako thaj sem akana ane Bosna thaj Hercegovina. Sar šaj te lav certifikati katar bi-kaznipe andar mi phuv?

Irisaripe: Si duj čhana.

a. Upral Amasada Sjeverno Makedonijači ane Bosna thaj Hercegovina:

Mandipe delpe personalno e pasaportesa thaj mandimasa ane Ambasada. O manglo dokumento bičhaljelpe poštasa ja ljelpe personalno.

b. Šaj te mandatisare khanika ane Sjeverna Makedonija dromesa notarese mandatimasa. Goja persona del mandipe ano Ministeriumo čaćimaso/MUP Sjeverna Makedonija.

Pala inkaljipe šaj te bičhaljelće o certifikati poštasa ja kurirese ofisesa.

c. Online: Sjeverna Makedonija sila digitalno platforma „e-Government“:
<https://www.ujp.gov.mk>

SAMA! Sa e dokumentora save de paša o mandipe bešmasko trubusaren te aven nakhadine pe čhib savi si ane oficielno vačaripe ane Bosna thaj Hercegovina, so mothol kaj trubusarel kriseso nakhavutno katar makedonijači čhib te nakhavel gola dokumentora. Ano Sarajevo lače ćera bući e nakahvimase agenciasa Barbados.

26. Pučhipe: Sodi si/koštisaren gola certifikatora e forutnende Sjeverno Makedonijaće?

Irisaripe: Te mandatisare khanika ane Sjeverna Makedonija, počine taksa katar 5 – 6 EUR. Te de mandipe certifikatese upral Ambasada, sasto procesi si/koštisarel katar 20-30 EUR.

SAMA! Ni garantirisara kaj e moljimata naj te paruvinpe. Trubu te puce ane Ambasada Srbijači katar akanutne cene.

27. Pučhipe: Forutno sem Crna Gorako thaj sem ane Bosna thaj Hercegovina. Sar šaj te lav certifikato katar bi-kaznipe?

Irisaripe:

Andar e Crna Gora trubu te lje duj dokumentora: certifikato katar bi-kaznipe andar MUP thaj certifikato kan ni ćerdolpe krivično procesi andar fundoso krisi ano than bešmaskoж

Si tut 3 šajimata:

- a) te đā ane Crna Gora thaj de mandipe (kaj si majsigh solucia);
- b) te de mandate đenese katar paćape (te ramosare notarese overtime mandati, bićhale poštasa đenese ane Crna Gora savi del mandipe pe ćiro alav, ljel e dokumentora ano vakti katar 1-3 đivesa thaj bićhaljel ljen poštasa tuće):
- b) te bićhales o mangipen prekal i Ambasada e Crna Goraće ane Bosna thaj Hercegovina (personalno e personalno kartasa thaj paseportesa – de mandipe, počine konzulatesi taksa katar 20 EUR than pala gova 5 -10 đivesa lje e dokumentora personalno ja bićhaljen tuće poštasa).

<https://www.gov.me/clanak/uvjerenje-iz-kaznene-evidencije>

28. Pućhipe: Sode si/koštin gola certifikatora e forutnende Crna Goraće?

Irisaripe:

- mandate ko notary ane Bosna thaj Hercegovina 20 – 30 EUR;
- takes ane Crna Gora; kupa 20 – 30 EUR;
- konzulatesi taksa ane ambasada: 20 EUR.

SAMA! Ljipardine cene šaj aven paruvime, ta pušen katar e cen ke kompetutne institucie!

9. Čaćimata katar o bešipe duralutnengo

29. Pućhipe: Munri bi-prandini rromni bešel an piro privatno čher savo naj ramosarno ane phuvaće ljila. Sar šaj ćaćarav legalno bešipe?

Irisaripe: Jekhutno čhand si te o thagarutno čhereso silje notareso overime čhinimasko-bičinimasko kontrakti savo ćaćarel o thagaripe.

30. Pućhipe: Munri bi-prandini rromni bešel ano čher ja ano stano pe kirija. Sar šaj te ćaćarav legalno bešipe?

Irisaripe: Jekhutno čhand te ćaćare legalno bešipe si te avel:

- Kontrakto katar e relacia maškar o thagarutno čhereso thaj e kirijašesa (ćire bi-prandine rromnako), certifikuime ane komuna. Gova mandol te gazda priavisarel kaj del o bešipe ke porezesi direkcija thaj porezisarel love save ljel.
- Mothoipe gazdaso šaj te ačharel mothoipe kaj o duralutno bešel bi-poćinimasko, ta ni trubusarel te avel registrime ke porezesi direkcia.

31. Pućhipe: Munri bi-prandini rromni bešel ano socialno stano. Sar šaj te ćaćarav legalno bešipe?

Irisaripe: Čaćipe si kontrakto katar koristipe socialno stanoso an savo ljipardonpe sa e đene save an ljeste bešen. Bi-prandini ja prandimi rromni del mothoipe verifikuime ane komuna kaj o duralutno bešel an gova stano.

10. Čaćipe katar šajimata ačharimase

32. Pućhipe: Munro rrom naj lje kontrakto katar e bući po bićhinadino vakti. Sar šajisara te ćaćara kaj si love te aćhardolpe?

Irisaripe: O ćhand pe savo šaj te ćaćarelppe kaj si love te aćhardolpe naj konkretikane definišime ano zakoni. Gova so rodelpe an sajekh situacia si verifikuime mothodipe pradndine amaljeseo ja bi-prandime amaljeso te ljel pe peste harćimata te aćhardolpe o duralutno. Gova mothodipe šaj te avel verifikuime ane komuna ano than bešimasko.

Kana ćedolpe katar e ćaćimata katar e love, po fundo amare đanimaso, šaj te den:

- ćaćipe kaj o duralutno, ja (avral) prandino amal, silje love pe jekh bankako konto (ćaćipe: certifikato andar e banka);
- kontrakto katar o bućaripe ja katar o bućaripe (ćaćipe: certifikati bućarnesko ja verifikime kopia kontraktesi katar o bućaripe);
- aver đuto ćaćimasko katar e love, po misal certifikati katar o ćinipe sekundarno sirovine.

33. Pućhipe: Sodi si sa e troškora kana delpe mandipe katar jećhevakteso bešipe?

Irisaripe: Gova zavisil andar savo them ave thaj da lji san ane Bosna thaj Hercegovina ja na:

Trubutno dokumento	Duralutno andar e Srbija	Duralutno andar e Crna Gora	Duralutno andar S. Makedonija
„Parno kartoni“gova-va viza pe 3 ćhon	8 EUR	8 EUR	8 EUR
Kazna došaljimase	150 đi ko 750 EUR	150 đi ko 750 EUR	150 đi ko 750 EUR
Taksa jećhevaktese bešimase	100 EUR	100,00 EUR	100 EUR
Doktoresko certifikati	60 EUR	60,00 EUR	60 EUR
Sastimasko siguripe	60 EUR	60,00 EUR	60 EUR
Certifikatora katar bi-kaznipe(2)upral mandati	30 EUR	30 EUR	30 EUR
Nakhavipe ke kriseso nakhavutno	Ni trubul	Ni trubul	50 do 100 EUR
Fotografia, verifikuime dokumentora, kopie	10 EUR	10 EUR	10 EUR

SAMA! Sar majloče te maladon tumen čhutam pherdine sume. Akava dičhipe lovengo sasa čerdo sar orijentacia. E love šaj aven maj upre ja maj telje zavisil save instituciasa ja inzarutnesa kandimatango si tumen bući.

34. Pučhipe: Si man status ječhevaktese bešimasko ane Bosna thaj Hercegovina po fundo prandimaso ja avralprandimaso amaljimaso e themutnesa Bosnaće thaj Hercegovinaće. Šaj te lav sastimasko siguripe upral Institucia katar sastimasko siguripe ?

Irisaripe: Šaj, tela čhinadipe kaj čiro (avral) prandino amal silje siguripe upral Institucia katar sastimasko siguripe:

- ja po fundo bućarne relaciako (kontrakti katar o bućaripe);
- ja paša priava ane Institucia katar o bućaripe („Biro“).

35. Pučhipe: Kana ka lav mukljipe katar ječhevaktesko bešipe ane Bosna thaj Hercegovina, ka šaj te dav ane bući, gova-va te ramosarav kontrakti katar o bućaripe ane firma?

Irisaripe: Te san ano prandipe e themutnasa Bosnaće thaj Hercegovinaće ja san ane avralprandino amaljipe thaj ljan mukljipe katar ječhevaktese bešimaso, šaj te de ane bući thaj ni trubul tut ljl bućarimaso. (Zakoneso fundo: Zakoni katar e duralutne 88/15, član 78.c)

36. Pučhipe: Si man mukljipe ječhevaktese bešimaso ane Bosna thaj Hercegovina. Šaj te lav lovengo ažutipe katar o them te si kaj sem ane situacia socialno trubuimaso?

Irisaripe: Na. Aćaral sar duralutno ječhevaktese mukljimasa po bešipe naj tut hako po socialno ažutipe. O them gndisarel kaj o prandino amal, ja bi-prandino amal, silje love te učharel e počinimata đuvdimase, sar kaj si ljipardino ano mothoipe savo sasa din-do kupa e avere dokumentenca pašo mandipe te mućelpe ječhevaktesko bešipe.

37. Puchipe: Kana thaj sar trubul te dav mandipe te lundardolpe bešimasko mukljipe?

Irisaripe: Mandipe te lundardolpe ječhevaktesko bešipe delpo majanglal 60 đivesa, a hempalal 15 đivesa majanglal so ikhljel o vakti mukljine bešimasko.

E dokumentura save trubun si:

1. Pherdino mandipe te ikhaljolpe mukljipe ječhevaktese bešimaso ane Bosna thaj Hercegovina.

O formulari šaj te ljelpe ane ljljesi forma ane terenesko centro ja te ljelpe ane elektrikani forma katar oficielno internetesi righ Ofisesi katar e buća e duralutnenca, te printisarelpe pe duj righa, gova-va pe jekh ljlil. Link: https://sps.gov.ba/?page_id=2317

2. Ljlil poćinimasko katar poćindi administrativno taksa katar 150 KM sar ćaćipe kaj si e_taksa poćindi. Bankaće podatkora: https://sps.gov.ba/?page_id=2292
<https://sps.gov.ba> > informacie e duralutnenđe > administrativne takse

3. Verifikuime kopia pasaportese:

- rig e generalno informacienca (alav, angloalav, datumo bijandimasko, datumo thaj than ikhaljimaso pasaporteso thaj agija majanglal);
- rig pe savi si o stikeri mukljimaso ječhevaktese bešimaso ja majanglune lundardimaso ječhevaktese bešimasko.

4. Ćaćipe katar arakhadino sastimasko siguripe ane Bosna thaj Hercegovina.

Ljiparipe: Ja polisa katar privatno sastimaso siguripe ja ćaćipe katar siguripe upral Institucia katar sastimasko siguripe, upral prandino amal ja bi-prandino partneri.

5. Certifikati kaj mamuj o duralutno ni ćerdolpe krivično procesi ane Bosna thaj Hercegovina.

O certifikati ljelpe ane Komunako krisi ano than bešimaso duralutneso.

38. Pućhipe: Trubul te dav vađaj dokumentora te si kaj bešav ane bi-prandino amaljipe e themutnasa Bosnaće thaj Hercegovinaće?

Irisaripe: Va. Trubusare te điphere akava:

1. certifikato (katar lji-duj partnera) katar tromalo/slobodno prandipe;
2. mothovimata ljuđuj partnerenđi thaj duj ispatongo verifikuime ane komuna kaj ane avralprandino amaljipe bešen hemcrra 3 boš (sa e mothoimata denpe uladine, agijate kaj si kupa 4 mothoimata).

III KOTOR

Ljindipe Bosnako thaj Hercegovinako themutnipe

Zakoni katar o themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako

Artiklo 9.

(1) O duralutno savo di-ja mandipe te ljel themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako, šaj ljel themutnipe paša e naturalizacia te si kaj pherel akala čhinadimata:

a) te pherda 18 boš;

b) te silje mukljindo konstantno bešipe pe teritoria Bosnači thaj Hercegovinači hemcrra trin boš anglal so di-ja mandipe;

c) te sodi trubul prindarel o alfabeto thaj e čhib ječheso katar konstitutivno thema Bosnaće thaj Hercegovinaće;

d) kaj naj sasa ljese mothodino moldope sigurimaso čhudimasko duralutnengo andar e phuv ja arakhavutno moldope durarimasko duralutnengo katar e teritoria Bosnači thaj Hercegovinači katar e righ organeso kasko legaliteto sasa čhutindo Konstituciasa thaj kava čhinadipe si vađaj po zuraljipe;

e) kaj naj krisosardino po ačharipe kaznako katar krivično buća e anglal gndimasa maj but katar trin boš ano vakti katar 8 boš kana di-jasa mandipe;

f) te mućel ja pe aver čhand hasarel piro angluno themutnipe maj anglal so ljel themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako već kana o bilateralno kontrakto andar artiklo 14.ni dikhljarel averčhane. Mukljipe ja hasaripe anglune themutnimaso naj te rodelpo te naj akava mukljindo ja te naštisarel godaverimasa mandelpo;

g) kaj mamuj ljeste ni čerdolpo krivično procesi, već te si ćaćipe katar o pherdipe akalje čhinadimasko naštisarel godaverimasa te mandelpo;

h) kaj ni mothol daravipe po siguripe Bosnako thaj Hercegovinako;

i) te silje sigurno konstantno hajing lovendī ano moldope savo del šajipe te egzistiril ja te avel ane situaca te siguril paćvalo ćaćipe katar finansienđe hainga te šaj ačhardolpo;

j) kaj počinda sa e porezese ja aver finansisko uđiljimata;

k) te ramosarel mothodipe kaj ljel juridikano sistemi thaj konstitucionalno rendo Bosnako thaj Hercegovinako thaj

l) te avel lje validno garancia kaj ljel themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako.

(2) Naturalizacia naj te avel mukljindi, vi kana o manuš savo del mandipe pherel generalno čhinadimata katar e naturalizacia, te si fundose sebezora katar bipaćvaljipe kaj mukljimasa naturalizaciako golje đenese darardilo siguripe Bosnako thaj Hercegovinako thaj pubikano rendo thaj paćvaljipe, ja kana e naturalizacia naj sar kaj si interesesa Bosnaće thaj Hercegovinaće andar disavo aver sebezpo zurardino po fundo saste moldomase sitiaciako bićhalutneso mandīmaso.

Ljindipe themutnimaso Bosnako thaj Hercegovinako majloče naturalizaciasa

Artiklo 10.

Prandino amal themutnese Bosnaće thaj Hercegovinaće – duralutno, šaj ljel themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako tela akala čhinadimata:

- a) kaj o prandipe trajisarda hemcrra pand boš maj anglal kaj delpe mandipe thaj kaj vadaaj trajisarel ano momento kana o mandipe delpe;*
- b) te mučel ja pe disavo aver čhand hasarel piro angluno themutnipe maj anglal lindipe themutnimaso Bosnako thaj Hercegovinako, već kana gova naj averčhane reslo bilateralno kontraktesa andar artiklo 14. Mukljipe ja ačhipe anglune themutnimaso ni mandelpe te naj gova mukljindo ja naštisarel godaverimasa te mandelpe;*
- c) te silje mukljindo konstantno bešipe pe teritoria Bosnaći thaj Hercegovinaći;*
- d) kaj ni reprezentisarel daravipe po siguripe Bosnako thaj Hercegovinako.*

39. Pučhipe: Me sem bošalo themutno Srbijako thaj ano prandipe sem e themutnasa Bosnaće thaj Hercegovinaće. Kana thaj sar šaj te rodav themutipe Bosnako thaj Hercegovinako?

Irisaripe: Te san themutno Srbijako, ano prandipe san e themutnasa Bosnaće thaj Hercegovinaće thaj si tut ječhevaktesko bešipe i gova hemcrra 14 čhon (mukljindo ječhevaktesko bešipe katar e 12 čhon thaj mukljino lundaripe ječhevaktese bešimaso), šaj te de mandipe katar o themutnipe po siđarutno procesi.

40. Puchipe: Themutno sem Srbijako. Si validno norma te sem ane avralprandino amaljipe munre bi-prandime rromansa, themutnasa Bosnaće thaj Hercegovinaće? Sar šaj te ćacarav kaj sam an avralprandino amaljipe?

Irisaripe: Siđarutno procesi naj validno pala avralprandino amaljipe. Trubusare te ave ano prandipe e themutnasa Bosnaće thaj Hercegovinaće.

41. Puchipe: Themutno sem Srbijako. Save čhinadimata trubusarav the pherav te lav themutnipe majloče naturalizaciasa?

Irisaripe: Prandino amaljipe trubusarel te avel ćacutno, so đandol kaj trubusaren ćace te aven ano prandino amaljipe thaj te bešen jekhetane.

Maj dur čhinadimata si:

- mukljipe ječhevaktese bešimasko pe hemcrra boš đivesa;
- mukljipe lundarimaso ječhevaktese bešimaso;

- ćacípe kaj naj san kaznime thaj kaj ni ćerdolpe krivićno procesi mamuj tute as ane Srbija as ani Bosna thaj Hercegovina. (Zakoneso fundo: Artiklo 10. Zakoni katar o themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako)

42. Pućhipe: Kaj dav mandípe katar themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako?

Irisarípe: Kompetutni institucia kaj anel ćhinadipe si Ministeriumo civilese bućende Bosnaće thaj Hercegovinaće, sektori themutnimaso. Andar amaro bućaripe đana kaj delpe mandípe themutnimase policiaće direkciaće ane komuna kaj o đeno savo del mandípe silje registrime bešipe.

Te san avral e Bosna thaj Hercegovina, de mandípe upral ambasada ja konzulati Bosnaće thaj Hercegovinaće.

43. Puchipe: Savi dokumentacia trubul te dav paša o mandípe te lav themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako?

Irisarípe: Đeno savo del mađipe trubusarel te ljel thaj te gatisarel akala dokumentora:

-inkaljipe andar dejikane ljala bijandende (bijandimasko ljl);

SAMA! O prandípe trubusarel te avel ramosarno ano dejikano ljl thaj avel ramosarno ane dejikane ljala bijandende!

- certifikato katar themutnipe dejikane phuvako/themeso;

- verifikuime kopia pasaportesi (te kopirisarelpe e righ e informacienca thaj stikerenca andar terenesko centro pe goja righ ljljesi);

-inkaljipe katar dejikano ljl prandimasko (prandimasko ljl);

- inkaljipe katar kaznimasko evidentiripe andar o than bijandimaso, ikhaldino katar kompetutno organo andralutne bućengo (policia);

SAMA! Po dokumento trubusarel te aćhel “kaj o dokumento ikhaljelpe sebepo te ljenpe hakora forutnende ano avralutnipe (te ljelpe themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako)”!

- certifikato kaj ni ćerdolpe krivićno procesi andar o krisi (komunako krisi ano than bešimasko duralutneso ane Bosna thaj Hercegovina);

- certifikuime mothodipe katar paćvaljipe juridikane sistemeso thaj konstitucionalno rendoso Bosnako thaj Hercegovinako, saveše si formulari;

- ćacípe katar počindi taksa (certifikuime počinimasko ljl - 450 KM);

- certifikato andar Ofisi katar e buća duralutnende katar e priava bešimasi pe teritoria Bosnaći thaj Hercegovinaći;

- certifikato katar themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako bh forutnengo (prandino ja bi-prandino partneri), na maj phurano katar 6 čhona.

44. Puchi: Trubul lji te mukhav o themutnipe Srbijako kana ka lav themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako?

Irisaripe: Sar forutno Srbijako si tut hako po dujvarno themutnipe, sose si bilateralno kontrakti maškar e Bosna thaj Hercegovina thaj e Republika Srbija. Gova si validno vi e themutnende Republikaće Hrvatskaće thaj Švedskaće.

Zakoneso fundo si "Kontrakto katar dujvarno themutnipe maškar Bosna thaj Hercegovina thaj Federalno Republika Jugoslavia" katar 29.10.2020. ("Oficielno krlo Bosnako thaj Hercegovinako – Maškar themutne kontraktora đindo 4/03").

45. Puči: Da lji agasavno procesi ljelpe i pe themutne avere phuvende sar kaj si Crna Gora thaj Sjeverna Makedonija?

Irisaripe: Procesi si miazutno, aj naj identikano. Diferencie si ane akava:

- Themutne Crna Goraće thaj Sjeverno Makedoniaće trubusaren te mečen themutnipe phuvako katar si kana kamen te aven themutne Bosnaće thaj Hercegovinaće. Dujvarno themutnipe kana si lafi katar e ljipardine phuva/thema, akana naštisarel te avel tut (situacia katar o marto 2026. Boš) sose kaj naj bilateralno kontrakti maškar e Bosna thaj Hercegovina thaj e Crna Gora thaj maškar e Bosna thaj Hercegovina thaj e Sjeverna Makedonija.

Aver činadimata si palacrra identikane, aj e procedura maj lunde trajisarel.

- Trubusaren te aven ano prandipe e themutnasa Bosnaće thaj Hercegovinaće hemcrra 5 boš.

- Trubusaren te ljen konstantno bešipe, ta pala gova šaj te den mandipe e themutnimase.

Precizno phendino, pala o mukljipe ječhevaktese bešimaso po boš đive, a maj anglal so načhol gova bešipe, delpe mandipe te lundardolpe ječhevakteso bešipe pala 12 čhon. Ječhevakteso bešipe katar boš đivesa trubusarel vađaj 4 droma te lundardolpe pala gova. Maj anglal so načhol ječhevakteso bešipe, ano thavdipe 5.bošeso legalno bešimaso ane Bosna thaj Hercegovina ja pala 4.lundaripe o đeno šaj te del mandipe palo konstantno bešipe. Pala 12 čhon ano status konstantno bešimaso (pala sa-a e 6 boš legalno bešimaso), o đeno šaj te del mandipe themutnimase.

- Sar forutno Sjeverno Makedoniako trubusare te de i nakhavipe dokumentaciako andar dejikani phuv/them e (nakhavipe katar kriseso nakhavutno).
- Sar forutno Sjeverno Makedoniako trubusare te de ćacípe katar ćajlardino niveli prindarimaso alfabeteso thaj ćhibako ane oficielno vaćaripe ane Bosna thaj Hercegovina.

46. Pućhipe: Pe savo ćhand šaj te ćaćarav kaj po ćajljardino niveli prindarav o alfabeti thaj e ćhib ane oficielno ljindipe ane Bosna thaj Hercegovina?

Irisaripe: Si but šajimata:

- a. te načhelpe testo andar prindaripe ćhibako te ljelpe themutnipe ane institucie kase certifikatora kompetutno ministeriumo priznail;
- b. te delpe certifikati kaj san ane bući thaj sajekhđivesutno vaćaripe ćhibako ane bući, ikhaldini katar oficielno bućarno, te si kaj ćere ane Bosna thaj Hercegovina thaj regulanro vaćare ane bući ane oficielno vaćaripe ane Bosna thaj Hercegovina;
- c. po fundo vaćarimasko savo o bućarno đeno kompetutne organose šaj te vaćarel tusa pe oficielno ćhib kaj vaćardolpe ane Bosna thaj Hercegovina.

47. Pućhipe: Save škole thaj institucie organizin testora andar o prindardipe ćhibako a kaj ljende diplome aven prindarde katar e righ organende kompetutne te den themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako?

Irisaripe: Akala institucie, privatno škole thaj themese edukaciaće institucie, organiz-irisaren kursora e duralutnende sar i te nakhaven testora katar prindaripe ćhibako ta šaj te den certifikatora savo piznail o Ministeriumo civilno bućende.

a) Filozofsko fakulteto Univerzitetesno ano Sarajevo – Departmano katar bosansko, hrvatsko, thaj dasikani ćhib,

Internetesi righ: <https://ff.unsa.ba>

Adresa: Franje Račkog 1, 71000 Sarajevo

Telefono: 033/253-112

Procedura:

- Te ramosarelp mandipe te šaj ćeren testo te ćaćaren prindardipe ćhibako ane Bosna thaj Hercegovina sebepo te den mandipe themutnimase Bosnaće thaj Hercegovinaće. Mandipe ramosaren ane slobodno forma, sose naj gatisardo formulari.
 - Poćinen 175,50 KM po alav testoso poćinimase. Instrukcie poćinimase (đindo hesaposo thaj podatkor bankace) ka ljenpe ko fakulteto.
- Mandipe thaj originalno ljil poćinimasko (ćacípe katar o poćinipe) bićaljenpe kupa po protokolo Filozofsko fakultetesno.

O profesori katar o Departmano katar bosansko, hrvatsko thaj dasikani ćhib, savo organizisarel testora thaj ćhina e terminora, javisavol hembut katar 7 đĩ ke 10 đĩvesa.

O testo obićno trajisarel đĩ ko jekh ćaso, i kaj ljesko trajisaripe šaj avel diferentno katar konkretikani situacia. Pala o testo o kandidato ano vakti katar disave đĩvesa silje gatisardo certifikati ta katar gova avel informiřime dromesa elektrikane pořtasa. Po certifikati si lji pardino reslji ndo niveli prindarimaso ćhibako mamuj Jekhetano Evropako referentno ramo katar e ćhiba (CEFR), katar o nivelo A1 đĩ ko nivelo C2.

b) Fakulteto humanistikane đangljimaso Univerziteteso „Džemal Bijedić“ ano Mostar – Departmto pala bosansko ćhib thaj literatura

Kontakt telefono: 036/571-559

Fakulteto organizisarel testora, aj naj sasa šajipe te đangljolpe da lji o Ministeriumo civilno bućende priznaisarel certifikato.

c) Filolořko fakulteto Univerziteteso ane Banja Luka

Amen lji jam informacia (ano marto 2026. boř) kaj akana ni organizirinpe testora katar o prindaripe dasikane ćhibako, aj si šajipe paljem te organizinpe testora katar oktobro 2026. boř.

Ane studentongo servisi šaj te ljenpe informacie katar kala pućimata.

Telefoni: 051/340-134

d) Amaljipe ćhibako thaj kulturako Lingvistura („Association for Language and Culture Linguists“)

Internetesi righ: www.lingvisti.ba

Adresa: Ložionićka 15/II, 71000 Sarajevo, Telefoni/fax: 033/645-343

Amaljipe organizisarel te naćhelpe testo thaj del certifikatora katar o prindaripe ćhibako ane Bosna thaj Hercegovina đenende save kamen te den mandipe katar themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako. Vaćaren kaj đĩ akana o Ministeriumo katar civilno buća priznaisarda ljiengo certifikati, i kaj o Amaljipe naj lje formalno akreditacia. Cena te naćhelpe o testo si 100 KM.

e) Škola ćhibaćĩ "Bosnian2Go"

Web: <https://bosnian2go.com/>

Adresa: Skenderija 34, 71000 Sarajevo

Telefoni: 062/235-533

Certifikati školako priznailpe katar e righ Ministeriumesi katar civilno buća, po mothoipe školako.

48. Puchipe: Sodi si/koštil mandipe katar o themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako e themutnende Srbijaće?

Irisaripe: Taksa savi počinelpe paša o mandipe si 450 KM (230 EUR).

Paša gova ka avel tut i troškora katar:

- inkaljipe andar dejikane ljila bijandende (bijandimasko lil) andar dejikani phuv/them: 22 EUR (upral ambasada);
- inkaljipe andar ljila themutnende (certifikato katar themutnipe) andar dejikani phuv/them: 40 EUR (upral ambasada);
- sertifikato katar bi-kaznipe andar dejikani phuv: 33 EUR (upral ambasada);
- nakhavipe certifikateso katar kriseso nakhavutno: 50 – 100 EUR
- sertifikato kaj ni čerdolpe krivično procesi ane Bosna thaj Hercegovina: 15 KM (7,5 EUR);
- sertifikato katar prindaripe čhibako ane oficielno vačaripe ane Bosna thaj Hercegovina e themutnende save ni prindaren goja čhib : 100 - 175 KM (50 - 95 EUR).

49. Pučhipe: Kana lav o themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako, si lji man sig sa e hakora ane Bosna thaj Hercegovina?

Maj precizno vačardino šaj lji te priavima ko ofisi katar o bučaripe te sem bi bućako? Šaj lji te lav sastimasko siguripe upral ofisi? Šaj te lav sastimasko siguripe upral munro (avral)prandino amal? Šaj te lav socialo ažutipe te sem ane situacia socialno trubuimasi?

Irisaripe: Kana lje činavipe katar themutnipe Bosnako thaj Hercegovinako, de mandipe te lje JMBG (jekhutno dejikano đindo forutnengo). Kana lje JMBG, šaj te de mandipe te ikhalje personalno karta Bosnaći thaj Hercegovinaći. Kana lje personalno karta, šaj pala 12 čhon te ave korisniko socialno kandimatango (po misal te lje ječhevaktesko ažutipe) katar kompetutno centro katar socialno bučaripe.

Kana lje themutnipe thaj te si kaj čiro prandino partneri silje sastimasko siguripe upral ofisi ja e bući, šaj sigh te lje sastimasko siguripe. Te si kaj prandino partneri silje sastimasko upral socialno ofisi, trubusare te ašudare boš đive te avel tut hako pe sastimasko. Sigh si tut hako pe themesi kuhinja. Gasavo sasa amaro bućarno đanipe ano Kantoni Sarajevo. Trubul te dičhelpe i direktno ane komuna.

50. Pućhipe: Si man themutnipe Republikako Kosovako. Ano prandipe sem e themutnasa Bosnaće thaj Hercegovinaće. Ansurisajlam and Kosovo. Šaj te trajisarav ane Bosna thaj Hercegovina thaj te lav mukljipe katar ječhevakteso bešipe, konstantno bešipe thaj te rodav themutnipe?

Irisaripe: Bosna thaj Hercegovina đī akana (marto 2026. boš),ni priznaisarel o Kosovo sar biumblavdo them, ta goljesa ni priznaisarel ni identifikuime dokumentora Kosovose. O procesi si aver ane situacia kana situ paša Kosovoso themutnipe, i tehmutnipe Republikako Srbijako thaj te san priavime ane Srbija ano dejikano ofisi. Te si goja situacia, pala gova si pherdo ločhe te koristisare themutnipe thaj dokumentora andar e Srbija te lačhare ječhevakteso thaj konstantno bešipe ane Bosna thaj Hercegovina i te de mandīpe themutnimase.

51. Pućhipe: Munri dej sila themutnipe Srbijako savo sasa la ano momento munre bijandimasko. Đī akana naj semasa ramosardo ane dejikane lji la Srbijaće. Šaj lji gova majpalal te ćerav?

Irisaripe: Ano principio šaj te ćere palpalo ramosaripe ane dejikano lji l bijandengo ane Srbija.

52. Pućhipe: Themutno sem Kosovako, naj man themutnipe Srbijako thaj ano prandipe sem e themutnasa Bosnaće thaj Hercegovinaće. Šaj lji te trajisarav ane Bosna thaj Hercegovina thaj te dav mandīpe themutnimase Bosnaće thaj Hercegovinaće?

Irisaripe: Lijama sam mujikani thaj bi-oficialno informacia, katar o Ministeriumo andralutne bućengo Federaciako Bosnako thaj Hercegovinako, kaj akana naštisarel te delpe mandīpe themutnimase sose naj diplomatikane relacie maškar e Bosna thaj Hercegovina thaj e R. Kosovo.

Pe aver righ, đana kaj si šajipe kaj o themutno Kosovako lji l viza te del ane Bosna thaj Hercegovina, agijate kaj si amen impresia kaj goja tema akana naj regulime. Rekomendisara kaj o avralutno – themutno Kosovako – đal e nakhavutne thaj verifikupe dokumentenca Ministeriumese andralutne bućenđe katar majdur sikavimata, sose o artiklo 9. Zakoneso katar e duralutne čhina vel bi-mukljipe diskriminaciako thaj goljesa trubul te avel šajipe kaj o duralutno silje sa-a e hakora save siljen i aver duralutne. Ano artiklo 9.aćhel akava:” Bi-mukljindi si diskriminacia duralutnenđe pe sar savo fundo, sar kaj si njamo ja polo, rasa bojava morćhaći, ćhib, religia, politikano ja aver paćvaljipe, nacionalno ja amaljikani vica, phandipe e nacionalno minoritetosa, barvaljimaso statusi, status savo si katar o bijandipe ja aver statusora”.

53. Pućhipe: Themutno sem Republikako Kosovako. Savi dokumentacia trubuv te lav viza te dav ane Bosna thaj Hercegovina thaj bešipe ano trajisaripe katar maksimalno 90 đivesa ano ramo vakteso katar 180 đivesa?

Irisaripe: Te san akhardo katar e righ jeće đenese trubul tut akava:

- verifikuime akharimasko ljil manušeso savo akharel;
- validno phirutno dokumento;
- nakhavipe krisese nakhavutneso andar e Bosna thaj Hercegovina verifikuime mothodipe duj ispatongo katar čiro identiteti (sose formalno čiri personalno karta katar o Kosovo ni priznailpe);
- ćaćipe kaj si tut love ano moldope katar hemcrra 150 KM pala sajekh đive savo ka nakahave ane Bosna thaj Hercegovina (ja love ja ćaćipe katar e love ke bankako konto).

54. Pućhipe: So trubul te aćhel ane akharimasko ljil thaj save dokumentora trubul o manuš savo akharel te del? Sar šaj e akharimasko ljil te verifikuilpe? Kaj šaj te verifikuilpe?

Irisaripe: Ano akharimasko lji aćhel akava:

- personalno podatkoru manušese savo akharel;
- personalno podatkoru đenese savo akhardolpe;
- mothdipe sebeposko vizitako thaj vakti katar sav o duralutno kamel te bešel ane Bosna thaj Hercegovina.

Akharimasko ljil trubusarel te verifikuilpe ane kompetutno terenesko centro Ofiseso katar e buća duralutnende. Delpo mandipe te verifikuilpe ane forma formularesi savo šaj te ljelpe ane elektrikani forma pe righ ofisesi.

Link karing e righ: https://sps.gov.ba/?page_id=2317

Dokumentacija savi o manuš savo akharel trubusarel te del paša o mandipe te verifikuilpe akarimasko ljil:

- ćaćipe katar o identiteto manušeso savo akharel (verifikuime kopia personalno kartaće Bosnaće thaj Hercegovinaće, CIPS priava);
- ćaćipe katar o barvaljipe bešimasko kaj o duralutno ka avel beštindo;
- ćaćipe kaj ljel love regularno te aćharel e duralutne, ja ćaćipe kaj silje love aćcharimase (kontrakti katar o bućaripe, certifikati andar e banka);
- kopia dromarutne dokumenteso duralutneso savo akhardolpe.

55. Pućhipe: Savi dokumentacia trubul te dav pala o mandipe katar ječhevaktesko bešipe, te lundardolpe ječhevaktesko bešipe thaj konstantno bešipe ane Bosna thaj Hercegovina?

Irisaripe: Majpalal 15 đivesa maj anglal so ikhljel e viza savi trajisarel katar o vakti katar 90 đivesa trubusare te de mandipe te mućelpe ječhevaktesko bešipe po fundo prandime amaljimasko kompetutne terenose centrose. Trubusardi dokumentacia si ljipardini ano angluno thaj dujto kotor akalje paševastese ljiljeso.

Sose kaj san forutno Kosovako, phuv/them savo naj priznaime katar e righ Bosnaći thaj Hercegovinaći, trubusare te araće vađaj pherdini dokumentacia a gova si:

- mothovipe 2 ispatongo katar ćiro identiteti, verifikuime ko notari, nakhadino katar e righ krisarne nakhavutensi ane Bosna thaj Hercegovina (sebepo: ćiro identifikaciako dokumento – pasaporto si ikhaldo katar e righ phuvako/themese savo e Bosna thaj Hercegovine formalno ni priznaisarel);
- maškarthemutno inkaljipe andar dejikane ljila prandimase themese an savo sasa ćerdino prandipe;
- inkaljipe andar dejikane ljila prandimasko Bosnaće thaj Hercegovinaće (maj palal registrisardan o prandipe ane dejikano ofisi thaneso bešimasko);
- ćaćipe kaj prandimasko amaljipe ćaće si (fotografie, amaljikane kontraktora, bijandimase ljila amaljikane ćhavorende te si, thaj agija majdur);
- mothoipe duj ispatongo, verifikuime ko notari ane Bosna thaj Hercegovina, kaj o prandipe si/egzistiril.

Aćhilji/aver dokumentacia si jekhutni sar kaj si ljipardino ano angluno thaj dujto kotor akalje paševastese ljiljeso.

56. Pućhipe: Naj man sodi trubul love te počinav e uđiljimata. Si lji šajipe te munro prandino amal ljel lovengo ažutipe katar o centro katar socialno bućaripe?

Irisaripe: Šaj gova te ćhinava sar šajutno. Sa e centrora katar socialno bućaripe po ćikatipe siljen šajipe kaj po fundo mandimaso te den ječhevakteso lovarno ažutipe familijende save si ane situacia socialno trubuimaso, ja save si korisnikora socialno ažutimase. Ućipe lovarne moljimaso uđiljisardolpe katar majbut kriterijumora, mamuj validno Zakoni katar socialno arakhavipe, sar kaj si đindo đenengo familijaće, ućipe lovengo sodi ljen, thaj agija majanglal.

Rekomendisara te kontaktisaren kompetutne socialno ofise thaj direktno vaćaren e kompetutne socialno bućarnesa katar gova sar bi šaj te dićholpe ažutipe ano resljipe ućharimaso uđiljimase te ljelpe mukljipe katar o bešipe.